

בבא מציעא דף לו עמוד ב

אתמר, פשע בה ויצאת לאגם, ומתה כדרכה. אביי משמיה דרבה אמר: חייב, רבא משמיה דרבה אמר: פטור. אביי משמיה דרבה אמר: חייב, כל דיינא דלא דאין כי האי דינא לאו דיינא הוא. לא מבעיא למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב – דחייב. אלא אפילו למאן דאמר פטור – הכא חייב. מאי טעמא – דאמרין: הבלא דאגמא קטלה. רבא משמיה דרבה אמר: פטור, כל דיינא דלא דאין כי האי דינא לאו דיינא הוא. לא מבעיא למאן דאמר: תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור – דפטור. אלא אפילו למאן דאמר חייב – הכא פטור. מאי טעמא – דאמרין: מלאך המות, מה לי הכא ומה לי התם? ומודי אביי דאי הדרא לבי מרה ומתה דפטור. מאי טעמא – דהא הדרא לה, וליכא למימר הבלא דאגמא קטלה. ומודי רבא כל היכא דאיגנבה גנב באגם ומתה כדרכה בי גנב דחייב. מאי טעמא, דאי שבקה מלאך המות – בביתיה דגנבא הוה קיימא. אמר ליה אביי לרבא: לדידך דאמרת מלאך המות, מה לי הכא ומה לי התם, האי דאותביה רבי אבא בר ממל לרבי אמי, ושני ליה בשנתנו לו בעלים רשות להשאל, ולימא ליה: מלאך המות, מה לי הכא ומה לי התם? – אמר ליה: לדידכו דמתניתו אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר – איכא לאותבה להאיא, לדידי דאמינא אנת מהימנת לי בשבועה והאיך לא מהימן לי בשבועה – ליכא לאותבה כלל. מתיב רמי בר חמא: העלה לראשי צוקין ונפלה – אין זה אונס, וחייב. הא מתה כדרכה – הרי זה אונס, ופטור. ואמאי? לימא ליה אורא דהר קטלה, אי נמי אובצנא דהר קטלה! – הכא במאי עסקינן שהעלה למרעה שמן וטוב. – אי הכי, נפלה נמי! – שהיה לו לתוקפה, ולא תקפה. – אי הכי, אימא רישא: עלתה לראשי צוקין ונפלה – הרי זה אונס, איבעי ליה למיתקפה! – לא צריכא, שתקפתו ועלתה, תקפתו וירדה.

רש"י מסכת בבא מציעא דף לו עמוד ב

פשע בה – שלא נעל צפניה כראוי. וינחת לאגם – מקום שאינה משתמרת שם אכל זאבים ולא אכל גנבים, ומיהו, לא אכלה לא זאבים ולא גנבים. ומתה – דהוי תחילתו בפשיעה, שמא יטרפוה זאבים, וסופו לא אכזה צאותה פשיעה אלא דדבר שהוא אונס. לא מיבעיא למאן דאמר – לקמן דפרקין (בבא מציעא מז, א) גבי ההוא דאחיב זוזי דפקדון בצריפא דאורבני, דהויא פשיעותא לגבי נורא, ונטיעותא לענין גנבי, ואיגנוב, וגניבה לגבי שומר חנם אונס הוא. אלא אפילו למאן דאמר פטור הכא חייב – דהתם ליכא פשיעותא אלא לענין נורא, אכל הכא – איכא למימר בפשיעה מתה, שאם היתה צבית לא מתה, ויציאתה לאגם היא פשיעת מיתתה, דשמא הכל המאוי באגם קטלה. מה לי הכא כו' – אכל התם גבי זוזי, אם שמרם כהלכתם, דקיימא לן (שם/בבא מציעא מ"ב/ו) כספס אין להם שמירה אלא דקרקע – לא נגנבו, ואף על גב דקיימא לן בצריפא דאורבני אין דרך גנבים לבקש שם מעות, ואונס הוא – מיהו על ידי שלא שמר כדין שמירתם אכדו, אכל פרה זו, אם היתה צבית – נמי היתה מתה. דאיגנבה גנב מאגס – שזהו דבר שהוא פשיעה אכל יציאתה לאגם, אף על פי שסופה מתה בי גנב – חייב, ולא אמר אי הוה צבית שומר נמי הוה מתה. מאי טעמא – משעת גניבה היא אכודה מן הבעלים, דאי נמי שצקה מלאך המות – בי גנב הוה קיימא, הלכך החיוב צא לו על שעת הגניבה. הא דאותביה ר' אבא – לעיל, מהשוכר פרה והשאלה לאחר, לימא אין רצוני כו'. ושני ליה בשנתנו לו הבעלים רשות – מאי דוחקיה לשנויי הכי נימא ליה: אם אירע בה אונס אחר, דמאינו למימר אם היתה צבית לא נאנסה – היה חייב, אכל זו מתה כדרכה – מלאך המות נמי צבית שוכר קטיל לה, ומדלא שני ליה הכי – שמעינן למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, לא שגא אונס מלאך המות משאר אונסין. לדידכו – דאמריתו טעמא דשומר שמסר לשומר חייב משום אין רצוני – איכא לאותובה להאיא, ומאי דניחא ליה לרבי אמי שני ליה, אנא לא סבירא לי לא אחתפתא ולא שינויא, דלדידי דאמר לעיל טעמא משום דלא מהימן ליה בשבועה – ליכא לאותובה כלל, שהרי שוכר עצמו נשבע לו, כדתנן: ישבע השוכר שמתה כדרכה. העלה לראשי צוקין – שומר שהעלה לראשי הרים חדים ומסופעים, ונפלה. אין זה אונס – אלא פשיעה, דדרכה ליפול. הא מתה כדרכה – צראש האוק. פטור – דהוי סופו באונס. אוריא – אינה אורזנא – עייפות, טורח המעלה. למרעה שמן וטוב – דדרך הרועים להעלות שם צהמות לרעות. לתוקפה – להחזיק בה, שכן דרך הרועים. עלתה – מאליה. שתקפתו – על כרחו ועלתה, ולא יכול להחזיק בה, שחזקה היתה ממנו.

רא"ש מסכת בבא מציעא פרק ג סימן ז

מאי טעמא מלאך המות הוא דקטלה מה לי הכא ומה לי התם. וסבר רבא דליכא פשיעה כלל לענין הבל ואפילו אם היתה בביתו היתה מתה.

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף לו עמוד ב

רבא אמר פטור מלאך המות מה לי הכא וכו'. סבירא ליה לרבא שאין האויר מזיק אלא לענין חליי הגוף אבל לענין מיתה לא מעלה ולא מוריד. אי נמי דרך הבהמות לרעות באגם ואין אוירו רע להם. הראב"ד ז"ל:

תוספות מסכת בבא קמא דף נב עמוד ב ד"ה

ושכחי גמלים

ותירץ ריב"א דלא אמרינן תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב אלא היכא שמחמת הפשיעה בא האונס אבל הכא לא בא האונס מחמת הפשיעה דאפי' היה מכוסה כראוי לשוורים ולגמלים היה מתליע וכן משמע בהמפקיד (ב"מ לו: ושם) גבי פשע בה ויצאה לאגם דאפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב התם פטור דמלאך המות קטלה מה לי הכא מה לי התם

חדושי המהר"ל מסכת בבא מציעא דף עה עמוד

א/ הגדרת אונס

וכן הא דאמר בפרק המפקיד אפי' למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, הכא פטור, מלאך המות מה לי הכא מה לי התם, משום דלא נחשב מלאך המות אונס כלל,

דזה נקרא אונס כגון ארי שהוא בר שמירה, שאם היו מאה אנשים או שיש לו לקדם ברועים ובמקלות הוא בר שמירה ואם אינו יכול זה נקרא אונס,

אבל הך מילתא דמלאך המות לא שייך בזה הצלה והוא כמנהגו של עולם, לפיכך לא שייך לומר בזה תחילתו בפשיעה וסופו באונס,

והיינו דאמרינן בפרק הפועלים (=דף צג: "רועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר, בא זאב וטרף, ובא ארי ודרס - אין אומדים אילו היה שם היה מציל, אלא אומדין אותו: אם יכול להציל - חייב, אם לא - פטור"). אין אומדים אילו היה שם היה מציל אלא אם היה יכול להציל. וכן פירוש, אין אומרים אם היה שם היה מציל מפני כי אולי היה הארי הולך למקום אחר והיה אפשר לסגור בעדו או היה קורא על אנשים אחרים, לא אמרינן אלא אם היה יודע כי בודאי היה יכול להציל, ואם לאו פטור. ועל זה פריך "תחילתו בפשיעה [וסופו] באונס - הא דאמרי בודאי אונס נקרא - דסוף סוף אפשר בשום צד להציל. אבל דבר שאינו יכול [להציל] כגון כאן דאמרינן כ"ש אילו הוליכה בהר (ו)הוחלקה דכ"ש אילו הוליכה בבקעה דהוחלקה, לא שייך [אונס] כלל...

חדושי המהר"ל מסכת בבא מציעא - הערות דף

עח עמוד א הערה 22

דהיינו דכל היכא דהוי אונס לבסוף נחלקו, ולמ"ד חייב הכא חייב. אבל היכא דהוא אינו אונס כלל אלא דהגדר הוא דפקע ליה חיוב השמירה, כהאי גוונא הוי פחות מאונס. דהיינו באונס יש עליו חיוב שמירה אלא דהוי פטור בדין, אבל במקום דאין לו כלל חיוב שמירה אין מקום לחיובו.

שו"ת מהרש"ך חלק ג סימן קי

ראובן שהיה לו חנות של בגדים בשוק, ופורע היה לשמעון להיות יושב ומוכר. לימים הוצרך שמעון ללכת בביתו והניח החנות חציה פתוחה כדרך כל יוצאי החנות אשר דעתם לחזור. והנה בעת ההיא אחד משרי העיר שהיה בעיר לקח [מ]מקצת סוחרים בגדים בהמתנה, באמרו כי כעת אין לו מעות, אבל בחזרתו ממלחמת המלך יר"ה יפרע הכל, כי יש לו לקבל מעות בקושטאדינה, ואין פוצה אליו פה ומצפץ, כי האיש גדול בתוגרמים ומתייראים ממנו היו.

והנה בעת נסיעתו הוצרך עוד בגד שאלוניקי בעד משרתיו, עבר מחנותו של שמעון ונכנס הוא בעצמו ולקח וחתך עד עשרה אמות, ולא רצה להמתין עד אשר יבא שמעון כי היה בעת נסיעתו, והשעה לו נחוצה. וכל זה לא נודע לשמעון דבר, ואין מודיע לו עד אשר בא בחנות, למען שהדבר היה נחוץ מיד בלא מתון. ואף כי ביתו של שמעון היה קצת רחוק מהשוק. והנה גם שאלו ממנו מעות הבגד קצת אנשים שהיו שם, והשיב אותו השר ואמר כי כאשר יפרע לשאר הסוחרים, יפרע גם הוא, כי עתה אין לו שוה פרוטה לפרוע. ועתה זמן הרבה שלא נשמע מאותו התוגר, ויש אומרים שנפגר במלחמה. וראובן טוען ואומר ששמעון חייב לשלם אותו הבגד שלקח, הואיל ופשע להניח החנות, ואילו היה שם אפשר שהיה משתדל לקחת המעות, בהתחננו אליו או בהרבות אליו תוגרמים אחרים בחילויים. ושמעון משיב ואומר, הרבה עשו כן ולא הועילו, ואינה פשיעה ממה שהנחתי, שדרך הכל להניח החנות פתוחה, ומעולם לא נשמע ששום שר וגדול ישית ידו בחנות מבילתי יהיה שמה בעליו, ועתה מקרה קרה שהיה דברו נחוץ ללכת, על כן נסתחפה שדך. ועוד אפשר הוא שיבא השר ותקח את המעות, עכ"ל השאלה:

תשובה. לאפס הפנאי לא אוכל להאריך כי השעה דחוקה מרוב הטרדות, ונוסף על זה צרת המגפה אשר בעיר, אשר לב כל אדם בקרבו המס ימס, ולכן לא אוכל להשיבך על כל הפרטים אשר נשאת ונתת בדברי הפוסקים שכתבו בדין זה ברועה שהניח עדרו ובא לעיר (-דף צג:), ולא אכתוב כי אם הנראה לענ"ד שיש לישא וליתן בדבריהם.

ועתה אבא לענין פסקא דדינא ואומר שעמדתי על מה שכתבת בזה הענין, ורצית לדמות הך מלתא דנדון זה לההיא דרועה שהניח עדרו ובא לעיר, וכי היכי דהתם איכא לפלוגי היכא דעאל בעידנא דלא עיילי אינשי, על הדרך שכתבו המפרשים דאיכא לפלוגי בהני גווני היכא דיכול להציל, להיכא דאין יכול להציל. וכתבת דבהך נדון נמי שייד לומר ולחלק היכא דעאל בעידנא דעיילי אינשי להיכא דעאל בעידנא דלא עיילי אינשי, עם כל שאר החלוקים. ועל זה תמהתי מאד דמה מקום יש לדמות ענין היושב בחנותו לרועה שהיה רועה עדרו וכו', דלא דמו אהדדי אלא כי אוכלא לדנא מכמה אנפי, ומהם כתבת אתה ודחיתם בדחיות שאין מקום לדחותם,

דמה מקום יש לדמות רועה שרועה עדרו במדבר במקום הפקר ומוכן לסכנות, למי שיש לו חנות ביישוב מקום המשתמר דלא שכיח הזיקא.

ועוד מה מקום יש לחלק ולומר בסוחר שעומד בחנותו אי עאל בעידנא דעיילי אינשי להיכא דלא עיילי, דגבי רועה ידיע עידנא דעיילי ועידנא דלא עיילי, כי הוא דבר של קביעות. אמנם למי שיושב בחנות אין זמן קבוע לצאת מהחנות ולהניחה, כי אם כל אחד יוצא מחנותו בשעת הצורך ללכת למקום שנזדמן לו ללכת שם, ואין קביעות לזמן יציאתו מהחנות.

ועוד כתבת על זה הענין ואמרת, ואם יאמר שמעון שדרך כל בעלי החנות ללכת לכל מקום שירצו ולהניח החנות פתוחה, אף אתה אמור לו שאם כל שאר בעלי חנויות השליכו ממונם לאיבוד או יתנו במתנה גם הוא יתן. ואם הם שהם בעלים עושים כרצונם, הוא ששומר שכר מה לו עמאם, ואם כן לא היה לו לזוז מהחנות. דגדולה מזאת אמרו בתוספתא [ב"מ פ"ד מ"ז] שהמושיב את חברו בחנות למחצית שכר אם היה אומן לא יעסוק באומנותו, לפי שאין ענינו על החנות. הרי אף הבעלים עושים כרצונם השומר שכר אינו רשאי, אם כן כל שכן בנדון דידן שהניח החנות והלך לו, דודאי פושע הוא.

מאד תמהתי על דבריך אלו, דמאי שייכות יש לזה הענין עם ההיא דהמושיב את חברו בחנות למחצית שכר דאמרינן דלא יעסוק באומנותו, דודאי מי שעוסק באומנות אחרת אין ענינו על החנות, אבל במי שיוצא מהחנות או לדבר שהוא צורך לחנות או לצרכי גופו או ביתו, מה מקום יש לעכבו, ואעפ"י שיוצא מהחנות, לעולם ענינו על החנות. באופן דאין לדמות הך מלתא דסוחר שיושב בחנות לרועה שהיה רועה עדרו מהטעם שכתבתי:

ועוד התם גבי רועה במדבר שכיח הזיקא דאריות וזאבים... אבל ביושב בחנות וכשיוצא מחנותו נועל פתח החנות כנהוג כמו שבא בשאלה, שכל ספק בהיות החנות על אותו אופן כל מי שיכנס בחנות יראה שיהיה נתפס כגנב, אין מקום לחייבו אפילו אם יניח החנות כך בכל שעה שירצה. ועוד שבלי ספק שאותו השר שלקח משאר הסוחרים ביד חזקה זו החרב, כי לא היה נמנע מעשות לשמעון כמו שעשה לשאר הסוחרים, אם כן אין מקום לחייבו. ואפילו את"ל שאם היה שם היה יכול להציל, מכל מקום כיון דהוי מלתא דלא שכיח שיבא צר ואויב כמו זה השר שנכנס בחנות שחציה נעולה, ויקח בחזקה מהחנות מה שירצה, ומורא לא יעלה על ראשו מהשכנים אשר סביבות החנות, כי הנה שאר האונסים שבאו בתלמוד יראה המעיין בהם דלא הוו מלתא דלא שכיח.

ואפשר דמאי דאמרינן תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, היינו באונסא דשכיח או שכיח ולא שכיח, דבכה"ג איבעי ליה לאסוקי אדעתיה שבאותו הפועל שעושה יארע אותו הדבר, וכיון דתחילתו בפשיעה חייב, אבל אונסא דלא שכיח כלל כה"ג דנדון דידן, אין מקום לחייבו. אפילו את"ל ששמעון זה הנזכר פשע במה שהניח החנות כמו שהניחה, דלא איבעי ליה לאסוקי אדעתיה כה"ג דאונס דלא שכיח כלל. כל שכן שאין שום צד לומר שפשע שמעון במה שהניח החנות על האופן שהניחה ללכת למה שהוצרך כל שלא הלך לצורך סחורה אחרת שאינו לצורך החנות. באופן שאין לספק שאין לשמעון שום חוב בזה ההפסד מהבגד שלקח אותו השר מכל הטעמים שכתבתי...

שער משפט סימן רצ"א ס"א – ב

(ב) וסופו באונס. הש"ך בס"ק י"ד הביא בשם תשו' מוהרש"ך ח"ג (סו"ס ק"י) שכתב ואפשר דבאונס דלא שכיח כלל לא אמרינן תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, וכתב עליו הש"ך ואינו נראה לי כלל, עכ"ל. ובאמת אשתמיטו להש"ך דברי בעל העיטור אות פ' פקדון (עמ' ע, ב) שכתב לתרץ הא דלא אמרינן בפרק שור שנגח את הפרה (נב, ב) מיגו דהוי פושע לענין גמלים הוי פושע נמי לענין התלעה, וז"ל: ומסתברא דלא אמרינן תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב אלא באונס דשכיחא כגון נטירותא דגנבי אבל אונסא דלא שכיחא כגון התלעה וכגון פקח ביום לא, ואפי' למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב באונסא דלא שכיחא פטור דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה אונסא דלא שכיחא וכדאמרינן וכו', עכ"ל. הרי להדיא כמהרש"ך. אך מדברי התוס' בפרק שור שנגח (שם ד"ה דשכיחי) שתירצו בענין אחר משמע דלא ס"ל הכי, יע"ש.

פתחי חושן פרק ג – י סעיף ד

פשע ולא שמר כראוי לענין אחד, אף על פי שלבסוף נאבד באונס בענין אחר, כל שאפשר לתלות, אפילו בצד רחוק, שהאונס בא מחמת הפשיעה, שלולא הפשיעה לא היה בא האונס, הרי זה תחילתו בפשיעה וסופו באונס וחייב.

פתחי חושן – הערות

...ובערוה"ש כתב שכל שיתכן שהאונס בא בצד רחוק מהפשיעה, סובר הרמ"א שש"ש חייב וש"ח פטור, כההיא דעל בעידנא דעיילי אינשי. כתב הש"ך (סימן רצ"א ס"ק יד) בשם מהרש"ך שאפשר שבאונס דלא שכיח לא אמרינן תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, אבל הש"ך חולק וסובר שאף באונס דלא שכיח חייב, וגם המחנ"א (הלכות שומרים סימן ל) חולק, ועפ"י העלה שם שאם הניח הפקדון במקום שאינו מקורה, אף על פי שאין גשמים מצויים כלל באותו זמן, אם באו גשמים ונתקלקל חייב.

ובשער משפט (סק"ב) כתב שמדברי בעל העטור משמע כהרש"ך, אבל מדברי התוס' מדייק דלא ס"ל הכי, עיין שם.

ומבואר בסמ"ע (סימן שג ס"ק יב) בשם התוס' דלא אמרינן תחילתו בפשיעה וכו' אלא בפשיעה ממש, אבל בדברים שהש"ש חייב עליהם בכעין גו"א ולבסוף נאנסו, לא אמרינן תחילתו בגו"א וסופו באונס חייב, כיון דלא הוי פשיעה גמורה.

מדוע שואל חייב והרי מלאך המוות...

בית הבחירה למאירי בבא מציעא דף לו עמוד ב

יש שואלין לדעת האמור כאן מלאך המוות מה לי הכא מה לי התם שואל היאך נתחייב במתה כדרכה והלא אף בבית המשאיל היה כן ומ"מ אין זה כלום שמ"מ כל שלא אחז בה מלאך המוות ברשות שואל היא לכל צרכי מלאכתו ומעתה אף כשמתה הוא נתחייב בה שכבר קנאה ונתחייב כיוצא בה לבעלים:

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף לו עמוד ב

וזה לשון הראב"ד ז"ל: אני תמה לדעת רבא שואל דחייב רחמנא במתה כדרכה אמאי לימא ליה שואל מלאך המוות מה לי הכא מה לי התם בבית משאיל. ואיכא למימר משום דאמר ליה משאיל לשואל אי נמי שבקה מלאך המוות בביתך הוה קיימא ולדידך הוה משעבדא כל ימי שאלתה הילכך כי מתה לדידך מתה וכי קיימא לדידך קיימא.

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף לו עמוד ב

מאי טעמא מלאך המוות מה לי הכא מה לי התם. ושואל דחייב במתה כדרכה משום דכיון דכל הנאה שלו אוקמה רחמנא ברשותיה לגמרי כאלו היא שלו חוץ ממתה מחמת מלאכה דאמר ליה לאו לאוקמה בכילתא שאלתיה. הרשב"א ז"ל:

צ"ח מסכת בבא מציעא דף לו עמוד א

דהנה הריטב"א בחידושו למסכת בבא קמא [י"א ע"ב] מקשה לרבא דסובר מלאך המוות מה לי הכא ומה לי התם, אי"כ איך יתחייב שואל במתה כדרכה הא לא מתה מחמת השואל דגם בבית המשאיל היתה מתה דמלאך המוות מה לי הכא ומה לי התם, [וכן פסקינן בש"ע ח"מ סי' ש"מ סעיף א' [בהג"ה] גבי משכון דאם אירע האונס דלא מחמת השואל פטור], ומתוך הריטב"א דמצי אמר משאיל לשואל מזלך גרם שאילו לא היתה מתה היית משתמש בה כל ימי שאילתה ועתה מזלך גרם שלא תשתמש בה ולכך מתה, ע"ש בריטב"א.

(פירוש מירקין לבר"ר צ"א: תמיהה על חששו של יעקב אם נגזרה גזירה על בנימין שימות הלוא י"מ ל"ו ב' מלאך המוות מה לי הכא ומה לי התם' ואומר ר' אליעזר בן יעקב מכאן אנחנו למדים שאין השטן מקטרג על האדם אלא בשעת הסכנה...)

חשוני חמד מסכת חולין דף כז עמוד ב

וכתב התורת חיים (ד"ה בהמה): טעמא דצוה הכתוב לשחוט בהמה חיה ועוף, ואסר את הנבלה וטימא אותה, נראה משום דשלטא בה סטרא אחרא רוח הטומאה, שכל מיתה נעשה על ידי מלאך המוות אפילו מיתת בהמה כדאיתא בפרק המפקיד (ב"מ דף לו ע"ב) מלאך המוות מה לי הכא מה לי התם, ואפילו מי שאינו מת מיתת עצמו אלא נהרג הן אדם הן בהמה, גמר יציאת נשמתו על ידי מלאך המוות הוא, ולכך צוה הכתוב לשחוט כדי שתצא נשמתו במצות שחיטה ולא ע"י מלאך המוות, וכך כתב הרב ר' מנחם רקאנטי (בפרשה ראה) וז"ל: וכשנשחטנה אנחנו, לא תחול עליה רוח הטומאה כמו בנבלה שמיתתה ברוח הטומאה, ומהאי טעמא אמרו כשמת ר' בטלה כהונה לפי שמיתת צדיקים גדולים הוא בנשיקה לא ע"י מלאך המוות ולכך אין מטמאין במותו.